

JOAN F. MIRA

“Un estat sense ciutadans naturals, un ordre polític rigorosament i estrictament clerical, una cosa divina i masculina, que tanmateix no és el Mont Athos ni és el Tibet quan hi regnava el gran lama. És l’únic país de tots els de l’ONU on no naixen criatures, i on el cap d’estat és elegit personalment per l’Esperit Sant.”

Vaticà

Aquests dies passats, assistint a la presentació del projecte de *Diplomatari dels Borja*, vaig recordar el meu mig any de visites quotidianes a l’Estat Vaticà. Era la tardor i l’hivern dels anys 92-93, i jo baixava cada matí per darrere del Gianicolo, contemplant des de dalt tot el petit estat sencer, des del Belvedere fins a la cúpula gloriosa de Sant Pere. Després travessava la plaça de part a part de la columnata, i al centre, al costat de l’obelisc, molts matins hi havia un bon home agenollat, un dels singulars bojós de Roma, que invocava a grans crits Jesucrist amb els braços en creu. Jo entrava per la porta de darrere, i els primers dies els guàrdies suïssos em demanaven el carnet de la Biblioteca Apostòlica, però després ja em coneixien i simplement saludaven portant la mà a la boina militar. L’Estat del Vaticà és la més curiosa miniatura d’estat de la història, però és un estat de debò, amb fronteres i amb forces armades –les armes són decoratives, no letals, i per tant és l’únic exèrcit respectable del món–, amb segells de correus i amb una banca central que no emet moneda, però en pocs mesos ni França no tindrà moneda pròpia, i serà encara un estat poderós, ja veuen com canvia el món. El Vaticà té un cap d’estat sobirà, un monarca absolut electiu, que tampoc no té equivalent entre les institucions que coneix la ciència política, i per tant no necessita parlament, ni partits ni eleccions, i s’estalvia així conflictes i despesa d’energies.

En fi, el cas és que jo entrava cada matí per la porta de darrere, i travessava patis on passejaven cardenals conversant amb el coll una mica tort i fregant-se lentament les mans, diguem que a l’estil d’Andreotti, no sé si vostès tenen present la imatge clàssica. Són homes que tenen poder, homes que manen sobre un poble extensíssim d’un milió llarg de capellans i frares i prop de mil milions de súbdits teòrics o reals. El seu monarca, quan visita els països del món, besa la terra dels aeroports i és rebut amb honors més que d’estat, la gent omple els carrers al seu pas, crida bojament *totus tuus*, rebenta estadis multitudinaris, i dansa i canta a cor com no faria ni per l’emperador de la Xina. Jo admirava cada dia els sòlids edificis de la multinacional romana, que no és una multinacional amb seus centrals de vidre, plàstic i alumini, sinó de pedra sòlida i picada. No és una societat andònima, és personal i eterna. Portes de bona fusta per on entraven i eixien monges d’hàbit discret, capellans pulcrament uniformats de gris o de negre, funcionaris i empleats que no faran mai una vaga ni tindran cap carnet sindical. Hi ha una petita estació i uns centenars de metres de ferrocarrils, hi ha la seu i la impremta del diari, hi ha la ràdio oficial de l’església, la bandera, l’escut que canvia amb cada papa monarca, l’economat, la farmàcia amb medicaments més barats: hi ha els jardins, la increïble biblioteca, els museus, els palaus apostòlics, i una mica de tot el que ha d’haver-hi, com ara un bon servei d’intel·ligència, un ministre d’afers exteriors amb títol de secretari d’estat, i la millor xarxa diplomàtica del planeta. No sé si en la història del món hi ha hagut mai un estat com aquest, un estat-església amb les dues dimensions indissociablement unides, un estat sense ciutadans naturals, un ordre polític rigorosament i estrictament clerical, una cosa divina i masculina, que tanmateix no és el Mont Athos ni és el Tibet quan hi regnava el gran lama. És l’únic país de tots els de l’ONU on no naixen criatures, i on el cap de l’estat és elegit personalment per l’Esperit Sant.

I és l’estat, cosa més admirable encara, on una manera secular de fer les coses, de gestos, pensaments, frases paraules, s’ha mantingut intacta i ha integrat al seu si tothom que hi arriba de qualsevol part del món. Els cardenals i els monsenyors residents ja no són quasi tots italians, com abans, són africans, sud-americans o nord-americans, indis de l’Índia, alemanys, irlandesos, francesos, tan se val: pensen vaticanament, dobleguen el coll, i parlen fregant-se suaument les mans. No hi ha hagut mai al món res més indestructible.